

Microblading

Shiur# 488 | Nov 9th 2024

תלמוד בבלי מסכת מכות דף כא עמוד א

הכותב כתובת קעקע, כתב ולא קעקע, קעקע ולא כתב אינו חייב עד שיכתוב ויקעקע בדיו ובכחול וכו'; ר"ש ב"י משום ר"ש אומר אינו חייב עד שיכתוב שם את השם שנא' וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה'.

בית יוסף יורה דעה סימן קפ אות א ד"ה כתובת קעקע

ומ"ש שחייב בכל מה שיכתוב אפילו אינו כותב שם ע"ז. בפרק בתרא דמכות (כא.) דלר"ש אינו חייב עד שיכתוב שם ע"ז ופירש רש"י (ד"ה וכתובת) דלר' שמעון נמי אסור לכתוב שום כתיבה בעולם אלא דחיוב מלקות ליכא ומשמע דלרבנן חיוב מלקות נמי איכא וכתב רבינו ירוחם (ני"ז ח"ה קנט סוע"ב) שיש פוסקים דלא כר' שמעון ויש פוסקים כמותו וכתב דלפסוק דלא כוותיה נראה עיקר וכן נראה מדברי הרמב"ם בסוף הלכות ע"ז (פי"ב הי"א):

ערוך לנר מסכת מכות דף כא עמוד א

גם אם בעינן להתחייב שיכוון לשם ע"ז לא הוזכר בפוסקים, ומסתימת דבריהם נראה דאכל כתובת קעקע חייב אפילו לא עשה לשם ע"ז ממש. ותמהתי שבתוספתא אינה כן דכתוב שם, ואינו חייב עד שיקעקע בדיו או בכחול לע"ז עכ"ל. הרי בפ"י דרק אם לשם ע"ז הוא עושה חייב, ומדברי הרמב"ם והטור אין הכרע שכתבו דהיה כתובת קעקע חוק עבודת אלילים, וא"כ אפשר דפסקו ג"כ כהתוספתא דאינו חייב עד שיעשה לשם ע"ז דוקא, וא"כ צריכים להתרות כן והוא יקבל ההתראה דעושה לשם ע"ז ואז דוקא חייב. ובזה הוי אתי שפיר ג"כ מה דאמרינן בגטין (כ ב) בכתובת קעקע, וע"ש בתוס' (ד"ה בכתובת) שדייקו הרי יש איסור בזה דרבנן או אפילו דאורייתא, ועל מה שתמצו כבר הקשה הבית שמואל הרי הגט עכ"פ פסול משום דנעשו העדים רשעים שחתמו בכתובת קעקע ע"ש, אבל אי נימא דאין איסור דאורייתא רק אם עושה לשם ע"ז, אתי שפיר דאף דמדרבנן ודאי אסור כל כתובת קעקע, מפני שנראה ככתובת קעקע דהמחשבה אינה ניכרת, מכל מקום היכי שכתוב גט בכתובת קעקע זה ודאי נראה דלא לשם חוק ע"ז נכתב. ואפשר דבזה אפילו מדרבנן אין איסור, אכן כבר כתבתי דמסתמות לשון הפוסקים וגם מהתוספתא בגטין שם נראה דבכל ענין יש איסור דאורייתא, אבל צ"ע מהתוספתא:

ספר החינוך פרשת קדושים מצוה רנג

ונוהגת בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות. ועובר על זה וכתב אפילו אות אחת בכל מקום שבגופו בענין זה

שאמרנו, שיהיה חקוק ורשום באחד ממיני הצבעין הרושמיין לוקה, ואם רשמו בו אחרים אינו לוקה אלא אם כן סייע, מן הכלל הידוע לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות כתובת קעקע וקריחה סימן קפ סעיף ד

הרושם על עבדו שלא יברח, פטור. (ונראה דלכתחלה מיהא אסור) (ד"ע).

שו"ת להורות נתן חלק י סימן סד אות י-יא

ומה שהכתב מתקיים רק שלש שנים ואחר כך נמחק, הנה ברש"י על התורה (קדושים י"ט כ"ח) כתב "וכתובת קעקע כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם שמקעקעו במחט והא משחיר לעולם", ומשמע לכאורה דאינו אסור אלא אם משחיר לעולם. וכן הוא בחנוך (מצוה רנ"ג). ובריב"ן מכות (כא א) ד"ה כתובת קעקע כתב "ונראה בו כל הימים". אולם בנמוקי יוסף מכות שם כתב "וניכרת שם זמן גדול". וברמב"ם (פי"ב מעכו"ם הי"א) וכן בשו"ע (סי' ק"פ, ס"א) לא כתבו שום הגבלת זמן עיין שם. ואפשר דאף לרש"י ולחנוך אסור כשניכר זמן גדול, דיתכן דלעולם לאו דוקא, וגם כשמתקיים כמה שנים הוי בגדר לעולם. ועיין רש"י (משפטים כ"א ו') ועבדו לעולם עד היובל או אינו אלא לעולם כמשמעו ת"ל וכו'. ומשמע דלעולם הוי לעולם ממש. ומ"מ אין הכרח לעשות פלוגתא בין רש"י והנמוק". ועוד דברמב"ם ושו"ע לא נזכר דבעינן דוקא לעולם, א"כ לא יתכן לעשות מעשה נגד המפורש בנמוק"י דגם כשניכר שם זמן גדול הוי כתובת קעקע, ולא יתכן להתיר חשש איסור דאורייתא אלא על יסודות כראי מוצקים.

וכעת נראה להוכיח, דלשון לעולם דנקט רש"י אין הכרח דהכונה לעולם ממש, אלא זמן ארוך, דהא בשבת (קיא ב) איתא ואלו קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלין, ופירש"י "ואלו קשרים המנויין באבות מלאכות דקתני הקושר והמתיר קשר של קיימא שאינו מתירו לעולם דומיא דקושרי חוטי יריעות הנפסקות". הרי דלא הוי בגדר קשר של קיימא שחייבין עליו חטאת אלא אם אינו מתירו "לעולם". והנה מבואר בבית יוסף (או"ח סי' שי"ז) דדעת רש"י דכל שעומד להקיים יותר מחודש חייב, והוכיח כן ממה שכתב רש"י שבת (קיא א) ד"ה בדחומרתא "ופעמים שמתקיים שבת או חודש", דמוכח דעד חודש פטור אבל אסור וכשעומד להתקיים יותר מחודש חייב עיין שם. ועיין בטו"ז (רס"י שי"ז). הרי דאע"ג דרש"י במשנה כתב דקשר של קיימא דחייבין עליו היינו כשאנו מתירו "לעולם", אעפ"כ סגי אם אינו מתירו עד יותר מחודש, ומבואר דלשון "לעולם" שברש"י אין הכונה לעולם ממש, אלא זמן ארוך יותר מחודש ימים. וא"כ דון מיניה דמה שכתב רש"י בחומש (פ' קדושים י"ט כ"ח) דכתובת קעקע היינו שאינו נמחק לעולם, אין הכרח דהכונה לעולם ממש אלא שמתקיים זמן ארוך, ואין לנו לחדש פלוגתא בין הנמוק"י ורש"י, וגם רש"י מודה להנמוק"י דאם ניכרת הכתיבה זמן ארוך הוי כתובת קעקע. וא"כ בנדון דידן שניכרת הכתיבה שלש שנים ודאי שהוא בגדר לעולם ואסור.

תלמוד בבלי מסכת מכות דף כא עמוד א

אמר רב מלכיא אמר ראב"א אסור לו לאדם שיתן אפר מקלה על גבי מכתו מפני שנראית ככתובת קעקע.

הבית כדי להשכירה אח"כ לאיש נכרי, אמנם לגבי השנים שדר יהודה בבית ולא פרע השכירות הוא פסידא דלא הדר, ואעפ"י שלא התחיל הרבית אלא אחר שקנאה יהודה ושכרה, ולדעת הרמב"ם ורבותיו כל שלא התחיל הרבית בשעת הלואה לא הוי רבית כמ"ש בפ"ו מה' מלוה², ע"ש. מ"מ אף לדידיה אבק רבית מיהא הוי כמבואר שם, מלבד דרוב הפוסקים פליגי עליה וס"ל דהוי ג"כ רבית קצוצה, ע"ש בהרב המגיד ובי"ד סי' קס"ו ס"ב. והגם דקי"ל חכירי נרשאי אינו אלא אבק רבית כנ"ל, מ"מ אבק רבית מיהא הוי, וק"ל.

והן אמת דאילו לא היה יודע שמעון שיהודה קנה חלק הבית של ראובן היה מקום בראש לומר דחייב יהודה לפרוע לשמעון השכירות בשלם שבפנים, משום דכיון דאיסור דחכירי נרשאי אינו אלא משום דחיישינן שעושה כן לפרוע לו הרבית דרך הערמה וע"כ אסרוהו רבנן, ממילא בנ"ד דשמעון לא יודע שיהודה קנה חלק הבית הנ"ל לא שייך לחוש לזה, וק"ל. אבל מלבד די"ל דרבנן לא נתנו דבריהם לשיעורים ולא פלוג רבנן, בר מן דין אין לסמוך על זה משום דהוא דבר רחוק דשמעון היה בהעלם דבר כיון דשטרא אית ליה קלא, כן נלע"ד.

הק' ישמעאל כהן

הלכות כתובת קעקע

סימן קי"א

לה' איסור כתובת קעקע סי' ק"פ

מאתי לכמוהו"ר אברהם יונה מויניציאה

[אם מותר לחתום הממזר בכתובת קעקע]

בכפר אחד הסמוך לכאן נולד ממזר אחד, והם אמרו למסרו ביד איזה אורחי פרחי להוליכו לארץ מרחקים. ונשאלתי, אם יש שום

לק"מ, דכבר מילתנו אמורה די"ל דהיינו טעמא דלא סמך ע"ד תלמידי רשב"א, משום דמתשובת הרשב"א דמייתי אח"כ מוכח דס"ל דאף ע"י אחר אסור כנ"ל, ונראה דלזה כיון הט"ז בסי' קס"ד ס"ק ב', ודוק.

ולא עוד אלא דאפי' לפי מה שהבין הש"ך בדברי השו"ע, עם כל זה לדין דקי"ל להתיר משכנתא בנכייטא דאפי' בלא נכייטא לא הוי אלא אבק רבית, כמ"ש הרמ"א בסי' קע"ב ס"א בהגה, וכמו שהוא מעשים בכל יום, ודאי לא יש מציאות לומר דהוי רבית קצוצה. ואף רש"י דס"ל דחכירי נרשאי הוי רבית קצוצה כנ"ל, היינו דוקא היכא דאינו יכול לבוא לידי הפסד כלל, וכמבואר בדבריו הנ"ל, והכא בנ"ד יכול שמעון לבוא לידי הפסד, דאם ירצה יהודה יצא מן הבית של שמעון, ושמא לא ימצא שמעון להשכיר, ובפרט דאינו אלא חלק שלישי מהבית. ועוד, דקיבל עליו אחריות נפילה ושריפה כנהוג, וזה אף לדעת רש"י דמחלק במשכנתא דבית למשכנתא דשדה משום דבבית הריוח הוא יותר בטוח דנפילה ושריפה הוא חשש רחוק, עכ"ז מודה דחשש זה מהני להצילו מידי רבית קצוצה, כמ"ש הב"י בסי' קע"ב בד"ה וא"א הרא"ש הסכים לדעת רש"י וכו' ויש לדחות וכו', ע"ש ובספרי הקט"ן זרע אמת חיי"ד סי' ס"ג.

באופן דעכ"פ בנ"ד ליכא מאן דפליג דלא הוי אלא אבק רבית לכ"ע, ולהרמב"ם אינו אלא הערמת רבית וכנ"ל. וממילא אין יהודה יכול לטעון שינכה לו מן הקרן מה שפרע לו כבר, לא מבעיא לדעת הרי"ף דס"ל דאפי' באבק רבית דעלמא אמרינן דכל סלוקי בלא זוזי אפוקי מיניה הוא, אלא אף לדעת רבינו אפרים דס"ל דלאו אפוקי מיניה הוא כמו שיעויין בסי' קס"ו ס"ג, במשכנתא מיהא גם לדידיה אמרינן הכי כמ"ש בסי' קע"ב ס"א בהגהה.

וגם מה שטוען שמעון דלאו כל כמינייהו דראובן ויהודה להפסידו. דבריו טובים ונכוחים למכאן ולהבא, דיכול לכוף את יהודה שיצא מן

ג. ה"ג.

הדבר להולמו, ואם בכל ענין שנוהגים בדור יתום הזה להוליך כמעט לאיבוד נפשות אביונים נקיים בעודם רכים רשים נחלשים בקללת קין, הוא ענין רע מכמה טעמי, בנ"ד יש איסור מוסיף דנפיק מינה חורבא לעבור עליו בלאו דלא יבוא.

אכן עתה על שבעתה דאין בנו כח להעמיד משפטי הדת על תלם, אם יאמרו לכה מאתנו ונותנים הולד לאורחי פרחי, מי יכריז עליו בכל אתר ואתר לרחוק ולקרוב, כי על כל אלה הריני שואל ממעכ"ת אם ידע מר שנעשה מעשה רב בדורות הקודמים מגדולי הדור נ"ע לחתמו (ואולי שלא העבירו עליו שום צבע דהא קי"ל דאינו חייב עד שיכתוב ויקעקע) דאז ארכין ראשי במודים דרבנן.

תשובת מעלת הרב נר"ו הנ"ל

אחר סמוך קבלת איגרתו היקרה והחמודה, שאלתי את פי הזקנים שצדור אם נעשה מעשה לחתום את הממזר צהרט אנוש. ואמרו, שאינם זוכרים מזה כלום, כי אם שקראו שמו כידור וכיוצא בדברים אלו שכתב מהרי"ל² והש"ך³ בשמו.

ומ"מ אלזע לפני כסא כצדו מה שהיה עולה צדעתי לפוס דינא, צפרט כהיום הזה שמוקרים הילד הנולד ציד אורחי ופרחי ההולכים ונדים ממקום למקום, דפשיטא מילתא שיט לחוש שירצו ממזרים בישראל, ושם כידור לא יועיל משום דצידים קיימא להחליף את שמו כי חרפה היא לו. אי לזאת הייתי אומר דמנזיה לחתמו מק"ו דעצד, ומק"ו דמכה, דפסק להו מרן צסי' ק"פ י"ג, שאם גצי מכה אמרו⁴ דמכתו מוכיח עליו, כל שכן הוא גצי ממזר דאותיות אלו החמומים צו יוכיחו עליו למאי אתו, ואין צו לימא דעצודה זרה רק לקיום נפשו להצילו מיני שחת לצלמי הרצות ממזרים בישראל, וגם לתת לו חיים צעה"ו דלולי כן ממזרא לא חיי⁵, ועדיפא ממכתו, דהתם מספיקא פן ימות ויסקפה ממכתו התיירו לכחילה, הכא דודאי ימות אינו דין שיתירו כה"ג אפי' לכחילה.

תקנה להרים מכשול שלא יכשלו ח"ו בלאו דלא יבוא⁶, והנה לשנים שעברו עמדתי על זה, ועבר ביני ובין הרב קרמי מריגייו זצ"ל ויכוח גדול משום יגדיל תורה ויאדיר, אם יש לחתמו בחרט אנוש, כאשר שמעתי באומרים שנעשה מעשה לחתום בו תיבת ממזר במצחו, דלפע"ד יש לפקפק בזה משום כתובת קעקע.

ומההיא דחותם העבד דמתנייא בתוספתא⁷, ופסקה מרן בסי' ק"פ⁸, ליכא ראייה, אי משום דאינו מותר לכתחילה, אי משום דהפוסקים הראשונים השמיטוה מספרתם. ולענ"ד ה"ט משום דאיכא למימר דאתייה דוקא כרבי שמעון⁹ כדמוכח מהתוספתא גופה, אי משום דממנה נראה דאין לעשות כתובת קעקע על מי שהוא פסול לבוא בקהל להודיע שיעורו לרבים, מדלא קתני אלא דהרושם על עבדו שלא יברח פטור, ולא אשמועינן יותר, דכיון דחיישינן שמא יברח ואיכא למיחש שישא ישראלית שצריך לחתמו כדי שלא יתחתנו בו, וק"ל דאין מפרשים וכו'. ובאמת מהש"ס דפ' הערל¹⁰ ובקידושין דף ע"י מצינו זכר לדבר שלא היו חותמין הפסולי קהל, אלא היו מכריזין עליהם. ועיין בד"מ יו"ד סי' רס"ה.

ומענין לענין נכנסו בהא דשקלים¹¹, דמציינין את הקברות, דאיתא ג"כ במו"ק דף ה"י. ובהא דכרם רבעי¹². ובהא דניחא ליה לחבר למיעבד איסורא קלילא וכו'. ובהא דמצוה שאני¹³. והלכנו בה לארכה ולרחבה בפלפול גדול. אך לענין מעשה אין ביני לבינו אפי' כמלא נימא, והסכמנו דאם לא יתברר הדבר דכך נהגו אנשי השם דור דור ושופטיו - לחתמו בחרת אנוש, אין לעשות מעשה, וסגי שיכריזו עליו בכל בתי כנסיות, ושתשאר ההכרזה כתובה וקבועה במקום שרגילים לקבוע ההכרזות לאות עולם, שלא יהיה נטמע במשפחות כשרות. ובלבד שלא יהיו מוליכים אותו נע ונד בעולם דבכי הא קשה

א. דברים כג ג. ב. מכות פ"ג ה"ט. ג. יו"ד סימן קפ ס"ד. ד. מכות כא ע"א. ה. עח ע"ב. ו. ע"ב. ז. פ"א מ"א. ח. ע"א. ט. מעשר שני פ"ה מ"א. י. עירובין לב ע"ב. יא. גיטין לח ע"ב. יב. הלי' מילה סק"כ. יג. צ"ל: ט"ז, יו"ד סי' רסה סק"ח. יד. סעיף ג. טו. מכות כא ע"א. טז. יבמות עח ע"ב.

בלבד בלא נתינת דיו, יע"ש. ואפי' אם נתן עפר כדי שיתקיים ציותר שפיר דמי לפי פירש"י, שלא נאסר מן התורה אלא באפר מקלה, דהיינו עפר כירה, ולא אם נתן בו עפר.

ומעיקרא הייתי אומר, דכשם שלענין שבת אינו חייב

אלא א"כ כתב ב' אומיות, ה"ה נמי בענין כתובת קעקע לא יקרא כתב פחות מצ' אומיות, וא"כ היה מקום לומר שיתקוק שם אות מ' גדולה במנחו להורות שהוא ממזר. אבל קושטא קאי דלענין שבת דוקא אמרינן הכי, שכך היו כותבין על קרשי המשכן למען דעת דקראש זו שייכא לקראש שקדמה לה, כדמתנן² לידע איזו בן זוג, והיינו טעמא דבעינן ב' אומיות, משא"כ בכתובת קעקע דאפי' באת אחת חייב, וכדכתב החינוך בפרשת קדושים³, וכ"כ הרב חיד"א ז"ל בר"ש סימן ק"פ⁴ וז"ל, הרב מהר"י אלפנדארי ז"ל במו"ל מאש סי' נ"א, נסתפק אם הוא בכל שהוא או בעיני כתב, ואישתמיט מיניה דברי הרב החינוך שכתב, ועובר על זה וכותב אפי' אות אחת, לוקה, ע"ש. והרב מעיל דקדה שו"ת סי' ל"א, הסכים כן מסבירא, ולא זכר שכ"כ החינוך, עכ"ל.

ולמסקנא דמילתא, דעת הדיוט נוטה דסמא דכולא

הוא זה שע"י גוי יחתמוהו על מנחו בחרט אנוש תיבת ממזר, ולא יסייע הישראל כלל, ולא יתנו בו אפר מקלה רק עפר בעלמא אי צעו כדי שיהיה רשמו ניכר ומתקיים. דאיברא דק"ל בכל האיסורים דאמירה לגוי שבות, דהוי בעי"א דלא איפשיטא צ"מ פ' השוכר דף ד' ע"ב⁵, גבי חסוס פי פרחי ודוש בה, ופסקינן לחומרא בי"ד סי' רנ"ו ס"ד, ובאה"ע סי' ה' ע"ב, ובח"מ סי' של"ח⁶, מ"מ בקעקע ולא כתב שאין בו איסור דאורייתא, ואין איסורו אלא מדרבנן, הו"ל שבות דשבות ומותר לגמרי אפי' גבי שבת לומר לגוי לעשותו היכא שיש שם מקצת חולי או יהיה צריך לדבר צורך הרבה או מפני מלוא, וכדפסק מרן בשו"ע סי' ש"ז ס"ה, והגם דמסיק שם דאפי' בכה"ג יש אוסרים, מ"מ דעת מרן להחרי, כי כן דרכו דרך הקדש לפסוק כסברא דמייתי לה בסתם, וכן פסק בסי' תקפ"ו סכ"א, ע"ש. ואע"ג דק"ל⁷ דאין מדמין בשבותין זה מזה, הכא ודאי לא גרע משבות דשבת דכולהו אימינהו ביה, דאין לך צורך הרבה גדול מזה

ואע"ג דאין אומרים לו לאדם חטוא כדי שיזכה חברך, והעושה כן בחברו לוקה מן התורה, והכא צילד קטן איירינן משא"כ גבי עבד שיכול לעשות כן הוא בעצמו על צדו, וכן מי שיש בו מכה אל עצמו ואל צדו, נלע"ד דכיון שהותר לו לעשות כה"ג בגופו, ה"נ אם חברו יעשהו לו דכל דליכא איסורא לזה ליכא איסורא לזה.

ומאי דקאמר מר דההיא דעבד השמיטוה הפוסקים,

אולי משום דמשמע להו דאחיה כרבי שמעון דמתני' דוקא. אחרי נשיקת כפות רגליו הקדושים לא שמיעא לי, דאי לר"ש דקאמר עד שיכתוב שם את השם, מאי אירייא עבד אפי' כל אדם נמי לא ילקה, וי"ל בדוחק דתני לה בעבד לרבוחא, דאפי' בעבד פטור אבל אסור לכתחילה, אלא דאי הכי ראוי היה לקבוע ההלכה כמ"ד דהלכתא כר"ש הואיל וסתם לן תנא בתוספתא כוותיה, והם פסקו כרבנן.

ואחרי חפשי מנאחי און לי בדברי הרב מורי ז"ל בספר

חסדי דוד ח"ב על התוספתא שכתב ח"ל, והא דרושם על עבדו לרבנן אינטריך, דאילו לר"ש מאי אירייא עבד, הא לא מחייב אלא בשם ע"ז. ועוד כתב, ולא ידעתי למה לא פסק כן הרמב"ם שם, דמאחר דלא אשכחן בגמ' להיפך מהתוספתא פשיטא דנקטינן כוותיה, ומרן פסקו בסי' ק"פ, והגיה מור"ם דנ"ל דמ"מ אסור לכתחילה. ונראה טעמו, דלא דמי למכה, דמכתו מוכיח עליו טפי, ולכך שרו בגמ' לכתחילה, אבל בהא ליכא הוכחה, והיינו טעמא דלא תנא אלא פטור, כלומר אינו אסור אלא מדרבנן, עכ"ל. ואם גבי מכתו גם רבנן מודו משום דמכתו מוכיח טפי, אפילו נימא דהא דעבד ר"ש היא ולא רבנן, מ"מ גם רבנן מודו צנ"ד דאין לך מכה גדולה מזו שהיא מכת הנפש, דאומיות ממזר השרוטים בו יוכיחו על מכתו הטרייה שנעשה לצלתי יעבור אלאו דלא יבא וכו' למיהב ליה חיי, ולצלתי הרבות ממזרים בישראל, דעדיפא ודאי מכת הנפש ממכת הגוף, ואם במכת הגוף גם רבנן החירו, וגם לתת בו אפר מקלה, כ"ש צנ"ד זה שיחירו פרושים את הדבר, וכ"ש אם יעשו כדקאמר מור רבה שמהיה שריטה בלא צבע, כדמתנן⁸ קעקע ולא כתב פטור. וה"נ תני לה בתוספתא⁹, קלפו באיזמל פטור. ופי' לה הרב מו"ר ז"ל, דהיינו שריטה

יז. ע"פ איוב ב ה. יח. מכות כא ע"א. יט. מכות פ"ד הט"ו. כ. שבת קג ע"א. כא. מצוה רנג. כב. שו"ת ברכה אות א. כג. ע"א. כד. סעיף יד. כה. סעיף ו. כו. כ"כ המגיד משנה שבת פ"ו ה"ט, הביאו המג"א להלכה סימן שז ס"ק ז.

שיהיה נעשה מעשה במח"ק לחתום הממזר בחרט אנוש, ואולי שרבנן סבוראי העומדים על הפקודים המה ראו שיש לפקפק בדבר כמש"ל לענ"ד, וע"כ אמרו שב ואל תעשה עדיף.

ומ"ש מעכ"ת דמצוה לחתמו מק"ו דמכה, דאמרינן^ב מכתו מוכיח עליו. במחילה מכ"ת ק"ו פריכא הוא, דשניא ההיא דאינו אסור אלא מפני שנראית ככתובת קעקע דאין אסור אלא מדרבנן, וכמבואר מלישנא דש"ס. וכ"כ בהדיא הריטב"א בחידושו^ב, וכן משמע מדברי התוס' בפ"ב דגיטין דף כ' ב^ב, ד"ה בכתובת קעקע, וע"כ כל כמה שמכתו מוכיח עליו מותר, אבל היכא דאסור ממש משום כתובת קעקע מדאורייתא, פשיטא דלא שרינן ליה משום דמוכח, ובאמת דכן נראה מסתמיות דברי ת"ק דמתני' דאוסר בכל גוונא, אע"ג דאף לדידיה איסור זה הוי משום ליתא דע"ז, ודוק.

ומה שהרגיש משי"ח על דברי שכתבתי, דההיא דעבד איכא למימר דאתיא כר' שמעון, דאי לר"ש מאי אירייתא עבד אפי' כל אדם נמי. ותירץ די"ל דתני לה בעבד לרבנות דאפי' בעבד פטור אבל אסור לכתחילה. לידיע ליהווי למר, דהן הן הדברים שכתבתי בעניוטי באותו ויכוח שאמרת למעכ"ת וז"ל שם, ועוד דאי לאו דמסתפינא ממרן והרמ"א דפסקו בסי' ק"פ^א כהך תוספתא, הוה אמינא דאין נראה כן מכל הפוסקים הראשונים דהיינו הרי"ף^א והרא"ש^ב בפ"ג דמכות והרמב"ם בסוף הל' ע"ז^א דהשמיטו תוספתא זו, וגם הטור לא הביאה, דנראה דסבירא להו דלא קי"ל כוותה. ובאמת נלע"ד די"ל דהך תוספתא אתייתא כר"ש דס"ל דאינו חייב עד שיכתוב שם את השם, דלא קי"ל כוותיה, וכן נראה מהמשך לשון התוספתא וז"ל, ואינו חייב עד שיקעקע בדיו בכחול לעבודה זרה, קולפו באיזמל פטור, הרושם על עבדו שלא יברח פטור, ע"כ. והנה מ"ש ברישא ואינו חייב עד שיקעקע בדיו וכו' לע"ז, אתייתא כר"ש, וכן מצאתי שכתב ע"ז הרב חסדי דוד, ומדרישא ר"ש סיפא נמי ר"ש. ואין לומר דא"כ מאי קמל"ן פשיטא דפטור, די"ל

מאמר החכמה
32349

לכלמי הרבות ממזרים בישראל ולמיהב ליה חיי דליחיייה. ומור"ם ז"ל שם הוסיף, ועיין לעיל סי' רע"ו די' מקילין אפי' במלאכה דאורייתא. והיא סברת הר"ן שם העיטור, דמותר לומר לגוי להדליק נר לסעודת שבת, משום דס"ל דמותר אמירה לגוי אפי' במלאכה גמורה במקום מנוה, ועפי"ז נהגו רבים להקל לזנות לגוי להדליק נרות לזורך סעודה, צפרט צסעודת חתונה וצריית מילה, ואין מוחה צידם, ויש להחמיר במקום שאינו לזורך גדול וכו'. והא אמרן דאין לך לזורך גדול מזה. וכן גבי יוה"כ התיירו להדליק נרות סמוך לנעילה, עיין צסי' תקי"ד וצצה"ט שם ס"ק י"ג דצצרי הרצ המגיה, שצידד להקל ולימד זכות על הדבר, ואפי' לרבים החולקים שם כמ"ש שם הרצ צצרי יוסף ס"ק ג', וצ"ש[ת] חיים שאל ח"א, צצר כצבתי צעניוטי דהכא הוי שבות דשבות במקום מנוה ולזורך גדול דשרי ושרי, צקעקע ולא כתב.

חלל דאכתי פש גבן לצרורי, שאם לגבי ממזר ימלא תיקון כזה, מה נעשה צשאר ילדים הנוולים ע"י ניאוף וזימה, ומעשים צכל יוס צדור פרוץ כזה, ואם יתנוהו לאורחי ופרחי שוב לא יודע לנו מי הוא אצוי וצבא האם לישא את אחותו והאצ את צמו ומלאה הארץ וזימה. וי"ל, דכל היכא דמצינן לתקן שלא תארע שום תקלה כגון זה דצננד"ד, צעדינן כל טצדקי דמצינן למצעד, ומה שאין לאל ידינו הרי דינו מצואר צטור אה"ע סי' צ' צשם רמ"ה, כי מי שאין משפחתו ידועה לנו לא אמרינן שהוא צצוקת כשרות. וכ"כ הצ"ש וצצה"ט כתב שם ס"ק ד' צשם הרצ צית הילל, צדין מי צבא מארץ אחרת, ע"ש. ועיין גם צפחד יצחק אות א', תצבת אורחים, ע"ש. גם עיין צדין אסופי וצתוקי צנאצעה"ז[ו] סי' ד' סעיף ל"א ול"צ ול"ו, וע"ש צמפרשים. ותו לא מיד.

ולמשצמו הרממה הוחלתי, ותהיה לי למשיב נפש אם יעלה צהסכמה עמי, וכסא תורתו יגדל כנה"ר והנשאה ונפש עצדו הכו"ח פה ויניחא יע"א שלהי ניסן דהך שחא תקע"א לפ"ק נא"ה, עצדו הנרנע לעצדומו קף קטנה. אברהם יונה ס"ט.

זוהדי תשובתי אליו

האירך אל עבר פני דברי מעכ"ת, ופתח דבריו יעיר לי אזן, שאין זכרון לראשונים

בז. מכות כא ע"א. כח. ד"ה אמר רב מלכיא. כט. ע"ב. ד. סעיף ד. ז. ד ע"ב מדפי הרי"ף. זב. סי' ו. זג. פי"ב ה"א.

בעלמא בודאי אסור לרשום בעפר כמו כל שאר
דבר אף לדעת רש"י, וק"ל.

ומ"מ לגבי מה שהעלה מעכ"ת כחכם היודע
פשר דבר להתיר לחתמו בחרט אנוש ע"י
גוי. אף ידי יד כהה תכון עמו, כיון דאינו אלא
שבות, ובכה"ג אמרינן לכ"ע דניחא ליה לחבר
למיעבד איסורא קלילא כי היכי דלא לייעבד וכו'.
ובפרט באיסור חמור כזה להרים מכשול מדרך
עמנו, דומה למ"ש בפ' השולח^{טו} בענין חציה
שפחה, ע"ש דאין מפרשין לחכם, וכמו שהארכתי
בפרט זה באותו ויכוח שאמרתי לאדון.

כ"ד המכתיב וחותם באהבה רבה ואהבת עולם
פה מודונא יע"א ל"א לספירת תפארה שנת
התקע"א.

הקטן ישמעאל כהן ס"ט

הלכות נדה וטבילה

סימן קי"ב

לה' נדה ס' קפ"ז

[אשה שמצאה אחר תשמיש קצת אדמומית
בתוך הזרע, אי היא כרמ"ת]

בניסן התקנ"א מעשה בא לפני, באשה אחת
שבבוקר אחר ששמה עם בעלה בלילה,
מצאה בסדין בתוך הזרע שנפלט קצת אדמומית,
ואעפ"י שאמרו שניהם שזה בא מצד חמימות,
הזרע של האיש שיש בו אדמומית, לפי שהיא
בדקה את עצמה ולא מצאה כלום, וכן האיש
אומר שגם בקרי שרואה בלילה לאונסו כשהוא
פרוש מאשתו מוצא זה האדמומית, ושאלו ג"כ
לרופא מומחה והסכים שהוא דבר טבעי, וא"כ
היה אפשר להכשירה ע"פ תשו' הרשב"א שהביא
הרב"י ב"ד סוף סימן ק"ץ, ופסקה שם בשו"ע
ס"כ וז"ל, מי שרגיל לצאת ממנו דם דרך פי
האמה, ובשעת תשמיש נמצא בעד האשה דם,

דקמל"ן דאפ"ה אינו מותר אלא פטור אבל אסור,
וק"ל. וא"כ יפה עשו כל הפוסקים הראשונים
הנ"ל להשמיט הך תוספתא. ומהתימה מהרב
חס"ד הנ"ל שכתב שם דלא ידע למה השמיט
הרמב"ם הך תוספתא, והרי מדבריו גופייהו
דפירש דרישא דהך תוספתא אתייהא כר"ש מבואר
טעמו של הרמב"ם, דמדרישא ר"ש ודאי צ"ל
דסיפא נמי ר"ש, ע"כ לשוני שם.

והא דלא ניחא ליה למר לומר דאתייהא כר"ש
משום דאי הכי ראוי היה לקבוע הלכה
כר"ש הואיל וסתם לן תנא בתוספתא כוותיה. אני
אומר, דלדידך מי ניחא למה לא פסקו הלכה
כר"ש דס"ל עד שיכתוב שם את השם הואיל
וסתם לן בתוספתא כוותיה וכנ"ל, אלא צ"ל
דשאני הכא דיחיד ורבים הלכה כרבים, וכל
הסוגיא מכרעת כוותייהו, וכמ"ש הריטב"א
בחידושו^{טז}, ע"ש.

עמדתי ואתבונן עוד בדברי חכמתו שכתב,
דאפי' אם נתן עפר ע"ג שריטה כדי
שיתקיים ביותר שפיר דמי לפי פירש"י שלא נאסר
מן התורה אלא באפר מקלה דהיינו אפר כירה
ולא אם נתן בו עפר, עכ"ד. ואחרי המחילה לא
כן אנכי עמדי, דודאי ע"ג השריטה אסור ליתן
כל דבר שרושם כמ"ש המשנה, והעפר ג"כ רושם
כמו כל דבר כמו שענינו רואות, ולא קאמר רש"י
ז"ל דעפר בעלמא מותר אלא על דברי רב מלכיא
דאמר דאסור לאדם שיתן אפר מקלה ע"ג מכתו.
וע"ז כתב רש"י, דדוקא אפר מקלה אסור אבל
עפר בעלמא מותר, לפי שאינו ראוי לקעקע מקום
המכה, אבל היכא שכבר קעקע פשיטא דאסור
ליתן עליו עפר. ודבר זה מפורש יוצא מדברי
רש"י ז"ל עצמו שכתב וז"ל, אפר מקלה, דוקא
קאמר, לפי שקשה היא ומקעקעת מקום המכה
והרושם נשאר שם אחר זמן וכו', ע"ש. אלמא
דוקא לגבי מכה שצריך שאותו דבר שנותן עליה
לה^{יז} יעשה בלבד הפעולה של הרשימה אלא
צריך שיעשה ג"כ הפעולה של הקעקוע ע"כ צריך
דוקא אפר מקלה, אבל היכא דאינו אלא לרשימה

ז"ד. ד"ה מתני'. ז"ה. נדצ"ל: לא. ז"ו. גיטין לח ע"ב.